

M.O.S.

Jaarverslag 2023

Voorwoord

Deze inhoudelijke rapportage heeft betrekking op het eerste half jaar van 2023. Het biedt inzage in de diverse werkzaamheden en daarmee het veelzijdige aanbod van M.O.S. De werkzaamheden worden uitgevoerd en aangeboden in opdracht van de gemeente Smallingerland. Voor het poppodium Iduna is een aparte versie van het jaarverslag voor 2023 beschikbaar.

Afgelopen jaar zijn vele activiteiten met inwoners en met diverse samenwerkingspartners georganiseerd. Daarbij is ingespeeld op diverse maatschappelijke vraagstukken, waarbij we oog hebben voor die mensen die een extra steuntje in de rug kunnen gebruiken. We sluiten aan bij mensen, en zijn op die plekken waar 'het leven' zich afspeelt.

Onder de naam HOPPA! is een beweging met jongeren gestart, bedoeld om een leefomgeving te creëren waarin ze zich optimaal kunnen ontwikkelen. Daarvoor is afgelopen jaar flink geïnvesteerd in een passend en dynamisch aanbod van activiteiten. Het spel Jachtseizoen, dat samen met jongeren, inwoners, politie/handhaving, en vele anderen is georganiseerd, is daar een mooi voorbeeld van. In plaats van het creëren van een verwijdering tussen groepen inwoners en jongeren, én tussen politie en jongeren, is deze aanpak juist bedoeld om elkaar te treffen en gezamenlijke activiteiten te doen, en om met elkaar in gesprek te komen (en te blijven). Dit is een voorbeeld van een aanpak die door betrokkenen als zeer waardevol wordt ervaren.

Dat geldt natuurlijk ook voor andere groepen in de samenleving. Op school met kinderen waar we ouders ondersteunen met opvoedingsvragen. Of met ouderen waarin we bezoeken aan huis brengen en ze uitnodigen om actief deel te nemen aan activiteiten of inloopvoorzieningen. Deze laatste zijn ook bestemd voor inwoners die als mantelzorger ontlast willen worden of voor mensen die samen een zinvolle invulling van de dag wensen (en nu niet hebben).

Onder grote belangstelling van buurtbewoners en genodigden hebben we in juni jl. ons pand aan het Van Knobelsdorffplein feestelijk geopend. Dat was de kroon op het werk dat door velen is verzet, het resultaat mag er zijn! De Buren is inmiddels een bekend begrip, en vele inwoners weten de locatie te vinden. Verschillende inlopen worden georganiseerd en diverse ontmoetingen vinden plaats. Ook medewerkers van verschillende organisaties hebben er een werkplek gevonden.

De Buren staat symbool voor wat burens voor elkaar betekenen, een onvoorwaardelijke plek waar iedereen welkom is, waar een warm ontvangst wordt geboden en waar mensen klaarstaan om elkaar een helpende hand te bieden. We nodigen iedereen uit om er een kijkje te nemen, en vooral om een bijdrage te leveren aan datgene waar we samen voor staan: 'een gezonde en prettige leefomgeving met een sterke sociale samenhang, waar iedereen mee kán en mág doen!'

maart 2024,

Ineke Weernink
Directeur bestuurder

Inhoudsopgave

Agogisch werk

1. Individuele inwoners	4
2. Tieners en jongeren	6
3. Burgers, met name ouderen en mantelzorgers	10
4. Door vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties	13
5. De burgers in wijken en dorpen	15
6. Vluchtelingen, ; nieuwe' en 'oude' Nederlanders	22

<u>Pedagogisch Partnerschap</u>	24
---------------------------------	----

<u>Locaties en Diensten</u>	28
-----------------------------	----

Agogisch Werk

1. Individuele inwoners

Individuele inwoners worden begeleid om (meer/weer) actief deel te nemen aan de samenleving.

Individueel Werk

Twee medewerkers sluiten aan bij het Team Toegang van Carins en nemen deel aan de briefing, teamoverleg, casuïstiekbespreking en trainingen. Ze werken mee aan relevante casussen van collega's van Carins en of zijn zelf de regiehouder. De vragen voor het Individueel Werk komen op verschillende wijze bij de M.O.S. binnen (via de balie, persoonlijk contact, de MOS-Wegwijzers, Carins of andere organisaties).

Wat er is gerealiseerd:

- 98 dienstverleningsplannen (dossievorming middels Intake Analyse Systeem)
- 35 vragen (betreft korte dienstverlening, gemiddeld 6 uur)
- 51 casussen, die zijn aangedragen door Carins,
- 10 Welzijn op Recepten zijn verzilverd (waarbij een huisarts een inwoner doorverwijst),
- 17 inwoners zijn begeleid op het gebied van laaggeletterdheid,
- 28 inwoners zijn begeleid en ondersteund voor de Voorzieningenwijzer,

Vele praktische ondersteuningsvragen zijn behandeld, bijvoorbeeld op het gebied van fondsaanvraag, aanvraag van een uitkering, het in kaart brengen van schulden en het bieden van een luisterend oor.

Laaggeletterdheid

Samen met de Bibliotheek en het Friesland College is een plan van aanpak basisvaardigheden opgesteld om laaggeletterdheid onder de aandacht te brengen en verbeteringen door te voeren. Het afgelopen jaar zijn collega's en partners geschoold, door een VR-experience werd ervaren wat de impact is op het leven van iemand die laaggeletterd is. De taalcoördinator schuift aan bij de Tref't overleggen om het thema bij professionals onder de aandacht te brengen. Op het gebied van geletterdheid en digitale vaardigheden wordt bijgedragen aan het Digitaalhuis in de Wiken (dat door ca. 30 deelnemers, 7 vrijwilligers en een taalcoördinator wordt gerund). Uitbreiding van het digitaalhuis naar de Swetten en Houtgehage is gewenst.

Welzijn op Recept

Welzijn op Recept is voor mensen met psychosociale klachten. Klachten als vermoeidheid, pijn in de nek, maar ook stress, angst en somberheid hebben lang niet altijd een medische oorzaak. Vaak spelen onderliggende sociaal maatschappelijke problemen een rol, zoals overlijden van een partner, verlies van werk of eenzaamheid. Via Welzijn op Recept worden patiënten verwezen naar de welzijnscoach. De welzijnscoach kijkt samen met de inwoner wat er nodig is. Vaak worden activiteiten op het gebied van ontmoeting, sport of cultuur ingezet.

In de gemeente Smallingerland starten we in 2024 met een pilot Welzijn op Recept waarbij 5 huisartsenpraktijken samenwerken met Maatschappelijke Onderneming Smallingerland (M.O.S.). De afgelopen maanden is een werkgroep actief geweest met de visie en uitrol Welzijn op Recept in Smallingerland. De werkgroep bestaat uit vertegenwoordigers van de huisartsen, de gemeente Smallingerland en M.O.S..

Begeleid vrijwilligerswerk

De pilot 'begeleid vrijwilligerswerk' biedt ondersteuning aan inwoners met ontheffing van de re-integratieverplichting, waarvan is vastgesteld dat ze in staat zijn om met de juiste ondersteuning na 12 maanden door te stromen naar een regulier re-integratietraject. Inmiddels zijn er 12 mensen die vrijwilligerswerk uitvoeren. Na evaluatie is vastgesteld dat voor mensen die zijn verwezen door de gemeente het uitvoeren van vrijwilligerswerk het hoogst haalbare doel is. Enerzijds komt dit doordat langere tijd voor activering nodig is gegeven de problematiek, anderzijds werden ook mensen buiten de doelgroep doorverwezen. De pilot is beëindigd, de verbinding met M.O.S. vrijwilligerswerk is structureel belegd.

MOS-wegwijzers

Via www.moswegwijzers.nl kunnen inwoners terecht voor vragen, zoals voor behoefte aan ondersteuning, een luisterend oor of als er zorgen zijn. Ook het bieden van een helpende hand is mogelijk. Het contact verloopt via telefoon, mail of chat. Ook vragen bestemd voor de 'lokale alliantie ter voorkoming financieel ouderenmisbruik' en vragen over ondersteuning aan Oekraïners komen daar binnen. Gemiddeld worden een paar vragen per dag gesteld.

Preventieregisseur

Onderzoek

Begin 2023 zijn gezinnen en professionals rondom de thema's Rondkomen en Opgroeien & Ontwikkelen (als onderdeel van de sociale koers) benaderd om een enquête in te vullen over de behoefte rond het preventieve activiteiten aanbod. Ook hebben verdiepende interviews voor professionals plaatsgevonden. Hierin gaven de professionals aan behoefte te hebben aan netwerkbijeenkomsten, en dat er bij inwoners vraag is naar één overzicht van bestaande activiteiten. Met deze punten gaat de preventieregisseur in 2024 aan de slag. De vergaarde informatie is uiteindelijk verwerkt tot het adviesrapport "*Preventief Smallerland binnen de thema's Rondkomen en Opgroeien & Ontwikkelen uit de Sociale Koers*". Eind 2023 is dit gereed gekomen. Begin 2024 worden de geadviseerde vervolgstappen besproken met de gemeente en M.O.S.

CJG-website

De voormalige CJG-website is omgebouwd tot de website www.OpgroeieninSmallerland.nl. Het is de bedoeling dat deze website wordt gebruikt als platform waar alle informatie betreft opgroeien in Smallerland te vinden is. Van dit platform kunnen zowel inwoners als professionals gebruik maken. Op de website worden activiteiten en (lokale) artikelen geplaatst.

Aansluiten sportakkoord

In 2024 sluit de preventieregisseur aan bij het sportakkoord.

2. Tieners en jongeren

Tieners en jongeren worden begeleid bij het maken van keuzes waardoor actief burgerschap binnen hun bereik is/komt.

Inleiding

Het jongerenwerk professionaliseert zich verder, en sluit uit bij de werkmethode van het programma OKO (Opgroeien in een Kansrijke Omgeving, zie ook verder in het verslag). Daarnaast is geïnvesteerd in het ontwerpen van een eigen naam en logo. In 2024 zal een promotiecampagne starten waar het logo, kleding van de jongerenwerkers en de Bus onthuld gaan worden. Daarnaast zal er een digitale folder/krant komen waarin al onze producten beschreven staan, zodat netwerkpartners beter weten waarvoor ze het jongerenwerk kunnen benaderen.

De zorg om jongeren die meegetrokken worden in het criminele circuit (veelal drugsgerelateerd) blijft groot. Ze zijn makkelijk te beïnvloeden, en eenmaal verleid tot deelname zijn ze moeilijk weer uit dit circuit te halen. Een door de gemeente toegezegde uitbreiding van de bestaande capaciteit wordt verwelkomt. Daardoor kunnen we investeren door op scholen te zijn en kunnen we beter en eerder signaleren en verwijzen naar een beter vrijetijdsaanbod of iets anders doen wat de jongere nodig heeft.

Ontmoeting

Fysieke inloop, Place2B

In het jongeren centrum Place2B heeft 300 keer een inloop plaatsgevonden, waarvan 45 keer voor jongeren tot en met 15 jaar, en 100 keer voor jongeren tot 27 jaar. Een greep uit een aantal activiteiten dat plaatsvond:

- Workshop op het gebied van financiën, maar ook rap en muziek (een rapstudio, met professionele ondersteuning is 2x per week beschikbaar)
- Sportactiviteiten, zoals pooltoernooi, tafeltennistoernooi
- Creatieve en cultuurgerichte activiteiten, zoals Filmavond, Karaoke, klei- en schildermiddagen en spelletjesavonden.

Uit eerdere gesprekken met jongvolwassenen kwam naar voren dat het voor velen moeilijk is om rond te komen als ze uitwonend zijn. De eetsoos is om die reden uitgebreid, en vindt nu twee keer per week plaats. Zo'n 9 jongeren nemen gemiddeld deel.

Een bijzonderheid:

Door de kou, en het niet voldoende kunnen verwarmen van deze locatie, is Place2B in de maand december nauwelijks open geweest. Er is uitgeweken naar andere vindplaatsen.

Opzoeken op straat, op locatie en diverse initiatieven

Door ambulante jongerenwerkers is er contact onderhouden met diverse jongerengroepen in de wijken. Dit doen we preventief (groepen die -nog- geen overlast veroorzaken). De jongerenwerkers bezoeken jongeren op straat en gaan in gesprek. Er wordt gesproken over 'het stellen van grenzen' en het activeren van jongeren naar activiteiten. Ook motiveren we ze om aan een project deel te nemen die wij of andere netwerkpartners organiseren. Voorbeelden hiervan zijn de deelname aan een MDT-traject (zie beschrijving verder), 3x3 basketbal, of het Lawei-project waarbij jongeren en kunstenaars met elkaar op pad gaan. In het voorjaar 2024 zal hier een expositie over komen. Op plekken waar overlast wordt geconstateerd wordt in meer dan gemiddelde aanwezigheid van het jongerenwerk voorzien. De afgelopen periode is het over het algemeen redelijk rustig op straat.

Aanpak bij Jeugdoverlast

Op verschillende plaatsen is overlast ervaren door jeugdigen, en heeft inzet plaatsgevonden.

De Venen In de Venen ervaren bewoners overlast van jongeren als gevolg van voetballen en het treiteren van mensen. Na contact met ouders en jeugdigen blijkt dat er behoefte is aan een plek waar ongestoord gevoetbald kan worden. De verwachting was dat er na de zomer een voetbalveldje zou komen. Dit is echter anders gelopen, er is een beter plan dat voorziet in een duurzame oplossing. Er wordt een playground gerealiseerd, vergelijkbaar met die in de Wiken. De scholen en de buurt staan hier positief tegenover. Het duurzame karakter is dat jongeren structureel activiteiten gaan organiseren en de buurt hier ook bij aanhaakt.

De Wiken In De Wiken zijn er in de afgelopen periode signalen van nieuwe groepjes die soms voor overlast veroorzaken. Het gebeurt niet structureel, maar het popt op sommige momenten op (sneeuwperiode). We onderhouden contact met de buurt en mensen die er wonen en werken en spelen gelijk in op nieuwe signalen. Bij Brede School de Wiken is het naast het winkelcentrum soms wat onrustig, dit blijft een hotspot. Als positieve tegenhanger gaan we de sportcontainer en de playground inzetten om activiteiten te organiseren. Daarbij zetten we extra in op fc straat, rap en muziek maken, meidenwerk en een eetsoos in de Wiken in 2024.

De Swetten Af en toe speelt er iets in de Swetten, dit proberen we te minimaliseren. Het middel dat goed werkt om meer zicht op de jeugd te krijgen is het overleg dat 2 keer per jaar in de wijk georganiseerd wordt met bewoners, de gemeente, school, politie en M.O.S. De afgelopen periode zijn er incidenten geweest rondom oud en nieuw.

De parken In en rondom het Reidingspark is het relatief rustig geweest op een paar incidenten na. Deze incidenten hebben te maken met criminele activiteiten. Desondanks blijft het een park waar blijvende aandacht is geboden, omdat hier van alles' samenkomt.

Voorlichting en ondersteuning op scholen

Op verschillende vlakken is voorlichting op scholen of groepen verzorgd.

- Over ondermijning, aan leerlingen van groep 7/8 van de St Lucasschool. Dit was een Pilot in samenwerking met het Riek om kinderen vroegtijdig te waarschuwen over welke keuzes ze maken met het risico op ondermijning. 'Breng je een pakje voor iemand weg, Koop je even wat snoep voor iemand?' Waarom zou iemand je dat vragen. Door de lezing zijn de kinderen bewust gemaakt van de mogelijke gevaren op straat of online.
- Lezing en training door Joop Gottmers, Een oud crimineel heeft zijn levensverhaal verteld en een kickboks-clinic gegeven. De jongeren leerden dat crimineel gedrag altijd tot een ongelukkig leven zal leiden, waarbij je vaak eenzaam bent ondanks dat je veel geld hebt.
- Op het Liudger zijn we begonnen met een samenwerking om op school aanwezig te zijn en jongeren te ondersteunen bij vragen die ze hebben, en te stimuleren tot een betere vrijetijdsbesteding. Er is ook een specifiek MDT-programma ontwikkeld, Dat programma is ook beschikbaar voor jongeren die op school dreigen uit te vallen, in 2024 wordt daarmee gestart.
- In 2024 wordt op het VHS en Pro gestart met jongerenwerk op school.

Jeugdtraad

De eerdere Jeugdtraad is vanwege gebrek aan belangstelling bij jongeren gestopt. Na een heroriëntatie is ervoor gekozen om jongeren actief te betrekken bij onderwerpen, die zij zelf belangrijk vinden. Daar wordt vanuit M.O.S. bij ondersteund, de verbinding met mensen en/of organisatie wordt tot stand gebracht. We merken dat het lastig is om de groep structureel te spreken en mee te laten denken over bepaalde onderwerpen. In 2024

ondernemen we andere initiatieven om meer jongeren hiervoor te vragen of “in te laten schrijven” om over bepaalde thema's mee te denken en in actie te komen.

Jeugdraad 2.0

Jongeren die zich in willen zetten voor een leuker en beter Smallingerland hebben in september het spel Jachtseizoen georganiseerd, waar 109 jongeren aan deelgenomen hebben. Het doel was met de politie en handhaving in gesprek om elkaar beter te leren kennen en elkaar tips te geven hoe een ieder beter met elkaar in gesprek te kunnen gaan als er wat “gedoe” is op straat. Ook bewoners die overlast ervaren in diverse wijken en 20 handhavers en politieagenten namen deel. Ook de Lawei heeft meegeholpen om beelden te maken. Het was zeker voor herhaling vatbaar (er was belangstelling van 500 jongeren, maar deze omvang was niet verantwoord om te laten deelnemen).

Maatschappelijke Diensttijd (MDT, deels gemeentelijk gefinancierd)

Samen met verschillende welzijnsorganisaties in de provincie neemt M.O.S. deel aan MDT. Het betreft een programma waar jongeren werken aan hun talenten, hun omgeving leren kennen en iets terugdoen voor de samenleving. Het is bedoeld voor alle jongeren in de leeftijd van 12 tot 30 jaar die ondersteund worden om hun doelen te bereiken. De afgelopen periode hebben 65 jongeren het traject positief afgerond.

In de doorontwikkeling voor MDT (nieuwe subsidieperiode van 2023 – 2025) wordt een programma ontwikkeld dat nog meer aansluit bij de leefwereld en ontwikkelpunten van jongeren. Er wordt een standaardroute voorbereid die doorlopen wordt, waarbij jongeren inzicht verkrijgen in zichzelf en hoe het met hen gaat. Vervolgens worden routes aangeboden met keuzemogelijkheden om met verschillende thema's aan de slag te gaan. Inmiddels heeft de eerste groep dit doorlopen en die zijn zeer enthousiast over dit programma. Inmiddels bouwen we het programma uit om voor jongeren die dreigen van school te gaan. Dit zou ook voor de thuiszitters een mooi programma kunnen zijn. We gaan dit in 2024 aanbieden als mogelijkheid voor diverse scholen.

Samenwerking

Met vele verschillende partijen wordt samengewerkt. Onderstaand een greep uit de actualiteit

- Er worden af en toe jongeren in contact gebracht met SURE
- Met de Kredietbank is het doel om de expertise van de kredietbank laagdrempelig in te zetten bij de (financiële) ondersteuning van jongeren. Een aanvraag voor een pilot van 10 trajecten bij de gemeente loopt.
- Voor De Kas is een plek gevonden in de Kouwe, en worden daar door hun activiteiten voor jongeren aangeboden. Evaluatie vindt later plaats.
- Pitstop(Firda) is periodiek aanwezig in jongerensoos Place2B om er te koken, en om hun programma op deze locatie te verzorgen,
- Met Factor 4, VNN en de PI-groep wordt verkend op welke wijze we elkaar kunnen versterken
- Er wordt een bijdrage geleverd aan de ontwerptafel jeugd
- Structureel wordt met verschillende partners overlegd, zoals Carins, JOS-overleg, schoolpreventieteam, en betrokkenen bij 'thuisloze jongeren'.

Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO)

Vanaf januari 2023 is de gemeente Smallingerland van start gegaan met de preventieve en positieve aanpak Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO). Onder aanvoering van een projectleider wordt gewerkt aan het terugdringen van het gebruik van alcohol, drugs en roken onder jongeren en aan het verbeteren van hun welbevinden. Op 4 programmalijnen wordt ingezet (gezin, school, peergroup, vrije tijd), in 2022 is al begonnen met de invulling van het onderdeel vrijetijdsbesteding.

Een werkgroep met vertegenwoordiging van verschillende partijen (Bibliotheek Drachten, Museum Dr8888, Schouwburg de Lawei, Poppodium Iduna, M.O.S. Jongerenwerk, Sportbedrijf Drachten, Elzer educatie, VNN, GGD Fryslân, projectleider GKA en de Gemeente Smallingerland) is het huidige aanbod van preventieve activiteiten voor jongeren tussen de 10-20 jaar in de gemeente inzichtelijk gemaakt. Via Whatsapp en social media kanalen heeft, in samenwerking met scholen, promotie van het aanbod plaatsgevonden.

Studenten van de opleiding Mediavormgeving (Friese Poort in Drachten) hebben zich gebogen over een nieuwe naam. Uit alle aangeleverde ideeën is gekozen voor HOPPA! De naam werd onthuld tijdens de door partners goed bezochte Startbijeenkomst OKO. Naast het huidige aanbod hebben we ook (nieuw) aanbod voor jongeren georganiseerd, een aantal voorbeelden daarvan zijn:

- Twee 'teenage party's zijn georganiseerd, waar 300-400 jongeren aanwezig waren.
- Op 12 scholen (VO en PO) is naschools aanbod georganiseerd, met wisselende opkomst. Op basis van deze ervaringen is een succesvolle pilot met challenges (korte uitdagingen) gedaan, aanvullend vonden bij de aftrap van de zomervakantie de 'Summergames' plaats. Zo'n 100 jongeren namen daaraan deel.
- Op 14 scholen (VO en PO) is naschools aanbod georganiseerd. In het najaar hebben 364 jongeren deelgenomen.
- Partners bieden vanuit hun opdracht (meer) gestructureerd aanbod voor jongeren, zoals 3x3 basketbal, sport en chill, workshops en activiteiten bij Place2B of in de parken.
- Jachtseizoen'-spel (met politie en handhaving) is een zeer succesvolle happening gebleken. Ook inwoners namen actief deel.
- Clubnext Fixfeest in oktober bij de korfbalvereniging, met 400 jongeren.

En verder

Wordt meegedacht in het kernteam OKO om tot een goede samenwerking te komen en wordt deelgenomen aan het uitvoeringsteam dat in gezamenlijkheid een aanbod voor jongeren opzet (Bibliotheek, VNN, Lawei en het Sportbedrijf). Op scholen worden diverse challenges georganiseerd, bedoeld om vrijetijdsbesteding te bevorderen. In Place2B kunnen jongeren jamsessies volgen en heeft een Fifa-evenement met 60 jongeren plaatsgevonden. En verder.....

- Worden er inhoudelijke programma's op de basisschool voorbereid, de training ondermijning en 'gelukskoffer' zijn daar voorbeelden van
- Wordt de openstelling van de koffiebuis (begin 2024) voorbereid, een locatie voor jongeren bij het busstation in Drachten. Met betrokkenheid van jongeren en inwoners vindt dat plaats.
- Wordt een community van jongeren opgezet, met eigentijdse activiteiten die aansluiten bij behoeften van jongeren. Talentontwikkeling en van betekenis zijn voor anderen vormen een rode draad bij de ontwikkeling ervan.
- Is deelgenomen aan Simmerdeis, met voorstellingen, rap en dj-activiteiten
- Zijn verschillende voetbaltoernooien en zaaltoernooien georganiseerd.
- Is bij voetbalvereniging ONB is een toernooi georganiseerd, met medewerking van scouts uit Heerenveen die jongeren hielpen bij tips om een goede voetballer te worden
- Vond in de bouwvak een bezoek van Touzani (fc straat) plaats, ca. 300 jongeren hoorden zijn inspirerende speech aan
- Heeft deelname aan toernooi plaatsgevonden met 15 teams, 4 daarvan mochten mee naar Zaandam.
- Vinden op 'de playground' wekelijks activiteiten plaats, met vele (25) jongeren.
- Is een sportcontainer geplaatst in de Wiken, waar vanuit we meer activiteiten opzetten structureel
- Is voor 14 jongeren in de zomer een uitje naar Walibi georganiseerd
- Wordt volgend jaar een Hackshield gelanceerd, een programma gericht op online pesten.

3. Burgers, met name ouderen en mantelzorgers

Burgers, met name ouderen en mantelzorgers, worden geleid naar voorzieningen waardoor ze actief (kunnen blijven) deelnemen aan de samenleving.

Inloopvoorziening SamSam

De gastendag SamSam (bestemd voor inloop en ontmoeting) is gedurende 2 dagdelen per week open geweest; tot 1 maart nog in MFA de Bouwen en daarna weer terug naar De Buren. Ondanks de verhuisperikelen is het bezoekersaantal stabiel gebleven. Bijzonderheden:

- In 2023 zijn er diverse kennismakingsgesprekken (28) gevoerd. 20 inwoners hebben zich via deze weg aangesloten bij een van de inlopen en de andere inwoners zijn bij andere, beter bij hen passende voorzieningen terecht gekomen. Een aantal inwoners is vrijwilligerswerk gaan doen.
- Er is een aantal bezoekers dat om uiteenlopende redenen niet meer aansluit bij de inloop. Opname in een verzorgingshuis en overlijden zijn de belangrijkste redenen.
- Er is een vrijwilliger uitgestroomd naar een betaalde baan en er is weer een nieuwe vrijwilliger aangesloten.
- Naast de mogelijkheid om gebruik te maken van de catering bij De Buren, biedt de verbouwde locatie ook meer mogelijkheden voor het deelnemen aan activiteiten (voor en door de buurt, zoals High Tea of extra inloop op de koopzondag).

Ontwikkeling inloop (van geïndiceerde dagbesteding naar vrij toegankelijke inloop)

Dit jaar is er onverminderd aandacht geweest voor de uitbreiding van de niet geïndiceerde inloopvoorziening met als doel het toegankelijk maken van een inloopvoorziening voor meer inwoners. Dit geldt ook voor inwoners die voorheen geïndiceerd werden voor groepsbegeleiding (dagbesteding) of vormen van individuele begeleiding, bedoeld om zoveel mogelijk inwoners een zinvolle dag te bezorgen. Ondanks vele inspanningen richting Carins, en het enthousiasme van medewerkers aldaar, heeft dit tot op heden niet tot extra toestroom vanuit Carins geleid. N.a.v. de minimale voortgang hebben de gemeente, Carins, M.O.S. en Stjoer een aantal overleggen gepland voor 2024 waar ze zich gaan richten op de vragen: wat maakt dat inwoners gebruik willen maken van de bestaande inloop voorzieningen en wat hebben de medewerkers van de diverse organisaties nodig om inwoners te bewegen naar deze inloopvoorzieningen i.p.v. naar geïndiceerde dagbesteding.

Daarnaast worden er voorbereidende gesprekken gevoerd met een groep inwoners met een Indische achtergrond. Zij maakten de afgelopen jaren gebruik van geïndiceerde dagbesteding, en willen graag gebruik maken van de inloopvoorzieningen en infrastructuur (wijkcentra) die M.O.S. biedt. In 2024 krijgt dit vorm.

Samen@Smalingerland (GGZ-inloop)

Dit samenwerkingsverband tussen MindUp, M.O.S. en Stjoer biedt een (vrij toegankelijke) ontmoeting en wordt op verschillende locaties georganiseerd. Vrijwilligers met veelal een sociale- en of psychische kwetsbaarheid zijn hier veelal actief om aan hun eigen herstel en persoonlijke ontwikkeling te werken. De bezoekers hebben een vertrouwde plek om naar toe te gaan, gezien te worden, ergens bij te horen en hun netwerk te vergroten. Het 'voor en door principe' is van toepassing op alle ontmoetingslocaties, zo ook deze.

In 2023 namen, verspreid over vijf dagdelen, gemiddeld 10 inwoners per keer deel (2550 bezoeken in totaal). Bij De Buren, in De Drait en De Wiken vindt de ontmoeting plaats. Vanwege de verbouwing van De Buren is vorig jaar tijdelijk uitgeweken naar De Bouwen. Naast de professionele bezetting is een team van 6 vrijwilligers en 4 studenten actief. Een veelheid aan activiteiten wordt georganiseerd, ook wordt er gezamenlijk gegeten.

Informatief Huisbezoek

Het Informatief Huisbezoek, waar contact is met ouderen vanaf 75 jaar, is uitgevoerd door 10 vrijwilligers. Er vindt regelmatig overleg plaats met vrijwilligers, waar onderwerpen als 'verwijzing naar Fitaal (Powerfull aging) bij de vraag naar huishoudelijke hulp, het opdoen van digitale vaardigheden, informatie over mantelzorg en verheldering over de rol van de adviseur bij woningbouwcorporatie Accolade aan de orde komen. Het aantal inwoners dat een uitnodiging heeft ontvangen in 2023 bedraagt 767.

- Het percentage deelnemers waaraan een afspraak wordt gemaakt (bellen, fysiek bezoek) is 47%.
- Er vond 24 keer opvolging plaats na het afgelegde huisbezoek.

Dit jaar is gestart om de huisbezoeken per wijk uit te voeren en deze af te sluiten met een bijeenkomst. Doel van de bijeenkomst is om ouderen de mogelijkheid te bieden met elkaar in gesprek te gaan. Er is gestart in de wijk Noord-Oost. Het totaal aantal geplande en georganiseerde huisbezoeken voor de wijk de Venen (januari tot en met maart) en Noord-Oost (april tot en met november) bedraagt 360. Tijdens de gezamenlijke bijeenkomst in maart waren 32 ouderen aanwezig. Onderwerpen die ter sprake kwamen waren overlast, onderhoud van het groen in de wijk, knelpunten in het verkeer en de mogelijkheid om een eigen ruimte beschikbaar te hebben voor activiteiten in de wijk. Er vinden vervolggesprekken plaats tussen het opbouwwerk en de wijkraad. Van april tot en met november hebben huisbezoeken plaatsgevonden in de wijk Noord-Oost. In deze wijk was de animo voor een bijeenkomst veel lager, het aantal deelnemers was 12. Onderwerpen die veel aan bod zijn geweest zijn: Inlopen, gezondheid, financiën, wonen en woonomgeving, eenzaamheid. Met name eenzaamheid komt vaak ter sprake, maar voor bijna iedereen is het al voldoende als er aandacht voor is en erover gesproken kan worden.

Met verschillende partijen wordt samengewerkt. Een aantal bijzonderheden afgelopen periode:

- Medewerkers van het team Wmo geven, met instemming van betrokkenen, contactgegevens door van ouderen met vragen over o.a. eenzaamheid, financiële vraagstukken, sociale contacten en zingeving.
- Medewerkers van het Informatief huisbezoek maken deel uit van de Alliantie Digitaal Vaardig(er) Smallerland. Onder regie van de gemeente nemen verschillende partijen deel (Bibliotheek, Stjoer, Sûnenz). De focus wordt gelegd op het aanleren van digitale basisvaardigheden voor de doelgroep ouderen, die moeite hebben met de snelheid van de verschillende ontwikkelingen op dit vlak.
- Er is voor (zorg)professionals de miniconferentie 'Niet Pluis' georganiseerd door de Alliantie Financieel Veilig Ouder worden. Participanten in deze alliantie zijn de Rabobank, Yvon notariaat, Veilig thuis, de gemeente, Carins, Sûnenz, de ouderenbonden en M.O.S.'. Het aantal deelnemers was 28, afkomstig van bovengenoemde organisaties plus de Kwadrantgroep, Lianté, Accolade en het Geriatisch Netwerk.
- Er wordt deelgenomen aan het Samen Gezond Spreekuur, waar met Sûnenz en het Sportbedrijf wordt samengewerkt op het brede terrein van gezondheid.

Mantelzorg

Dit voorjaar zijn uitjes georganiseerd door de Kwadrantgroep, de gemeente en M.O.S.. Er zijn 3 uitjes georganiseerd en een dinerbox is aangeboden. Veel mantelzorgers lukt het niet de tijd te nemen om een uitje buiten de deur bij te wonen, en kunnen op deze manier ook genieten van de blijk van waardering. Voor jonge mantelzorgers (20) is een bowl- en eetactiviteit georganiseerd.

Er hebben 244 inwoners deelgenomen aan de uitjes of hebben een dinerbox opgehaald om thuis een avond 'uit eten te gaan' met een naaste. Ook de rondvaart met de Harmonie van favoriet. Een grote groep mensen genoot samen van de natuur, de gezelligheid, het contact met andere mantelzorgers en de verwennerij (onder de bezielende leiding van de gemeente en 5 vrijwilligers van de M.O.S.). Ook de voorstelling 'Abba' en het taarten versieren bij De Buren zorgden voor veel enthousiasme, genoeg, ontspanning en mooie contacten.

De Dag van de Mantelzorg in november heeft plaatsgevonden, met vele verwenactiviteiten. Meindert Bosklopper met zijn koor verzorgde de actieve opening, daarna vonden verschillende workshops plaats en werd

een lunch geserveerd. Gedurende de dag werd een informatiemarkt gehouden en kreeg men een attentie mee naar huis. Verschillende tips zijn weer (actief) opgehaald, een positief ervaren dag was het resultaat.

Oprichting coördinatie mantelzorg

De gemeente Smallingerland heeft de M.O.S. de opdracht gegeven om in samenwerking met mantelzorgers en stakeholders een passend ondersteuningsaanbod te ontwikkelen voor mantelzorgers in de gemeente. Hiervoor is een werkgroep gevormd die op zoek is gegaan naar antwoorden op de vraag 'Hoe brengen we antwoorden op de vragen van mantelzorgers, nu en in de toekomst, op een passende manier binnen handbereik. Dit met voor hen relevante producten en diensten'. Verschillende mantelzorgers zijn hiervoor benaderd, omdat hun ervaringen input vormen voor het bepalen van een vervolgaanpak. Het rapport is recent opgeleverd en in februari 2024 start een aandachtsfunctionaris mantelzorg die zich gaat bezighouden met de inrichting van een mantelzorgvriendelijke omgeving in Smallingerland. Daarnaast wordt www.moswegwijzers.nl beschikbaar gesteld voor contact met vragen over mantelzorg.

Energiecoach

Ook in 2023 zijn de energiecoaches aan de slag gegaan om inwoners van Smallingerland te helpen bij de bewustwording en besparing van hun energiegebruik. Het aantal verzoeken om een energiecoach in te zetten is blijven stijgen. Dit werd veroorzaakt door de winterperiode, maar ook door de onrust op de energiemarkt. En verder.....

- Hebben zich meer aspirant energiecoaches aangemeld. Zij (4) hebben de opleiding doorlopen en hun certificaat ontvangen.
- Is er aandacht gekomen voor 'nieuwe Nederlanders' die kampen met taalproblematiek. 3 gemotiveerde vrouwen die al langere tijd in Nederland wonen gaan de opleiding tot energiecoach volgen en sluiten daarna aan bij het team om de inwoners die Arabisch of Koerdisch spreken te ondersteunen
- Heeft het Fixteam meer vorm gekregen
- Is de witgoedregeling tot stand gekomen
- Zijn de energiecafés in de wijkcentra succesvol en worden gecontinueerd
- Is er een pilot in de Wiken geweest, waar veel inwoners direct zijn benaderd en er gesprekken zijn gevoerd. Het betrof mensen die baat hadden bij een energiecoach maar er niet toe gekomen zijn om er een aan te vragen. De pilot was dusdanig succesvol dat hier een vervolg op komt. Het was een mooie, zinvolle samenwerking tussen de WoonFriesland, Accolade, de Friese Poort en de energiecoaches.

4. Door vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties

Door vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties kansen te bieden en/of te wordt deelname aan de samenleving bevorderd.

Matchen van vraag en aanbod

Met een wekelijkse openstelling van 20 uur per week hebben we bereikt dat

- 138 bemiddelingen tussen vrijwilligers en organisaties zijn gerealiseerd. Er zijn 146 reacties op specifieke vacatures binnengekomen, waarvan 83 unieke personen. In de tellingen van bemiddelingen hebben we het aantal unieke personen gerekend. Daarnaast hebben 74 vrijwilligers zich via de website aangemeld en hiervan hebben we 55 vrijwilligers kunnen bemiddelen naar vrijwilligerswerk.
- 121 vragen bij de klussenservice zijn afgehandeld (door 11 vrijwilligers)
- De verzoeken voor de boodschappenhulp zijn allemaal ingewilligd.

Bij de vrijwilligerscentrale zijn vier vrijwilligers actief. Deze zijn dit jaar getraind om in 2024 te kunnen werken in het nieuwe registratiesysteem RegiCare, dat gekoppeld is aan de website van M.O.S.-Vrijwilligerscentrale. Bij de balie van M.O.S.-vrijwilligerscentrale kunnen inwoners ook terecht met vragen over Taalcoach, Tolkenpool, Praathuis, Vrouwenkamer, Max Mobiel of ANWB AutoMaatje. De telefoontjes van ANWB AutoMaatje en de Max Mobiel (per november 2023) komen ook binnen bij de M.O.S.-vrijwilligerscentrale. Dit jaar is zes keer een advertentie in de Actief geplaatst met vrijwilligersvacatures. Ook worden regelmatig berichten gepost op sociale media. Mede op basis van deze PR zijn er verschillende aanmeldingen binnengekomen.

Begeleiding vrijwilligers(organisaties)

Met verschillende organisaties hebben contactmomenten plaatsgevonden, 10 daarvan vonden fysiek plaats. Er vindt afstemming plaats over vacatures, potentiële vrijwilligers en aanverwante onderwerpen. Drie nieuwe organisaties zijn aangesloten die vacature(s) bij M.O.S.-vrijwilligerscentrale hebben geplaatst. In december hebben alle 61 organisaties die op dit moment vacatures hebben een e-mail gekregen met het bericht dat in januari de vernieuwde website van M.O.S.-vrijwilligerscentrale online is. Zij krijgen dat een persoonsgebonden online omgeving waarin ze hun vacatures en reacties van potentiële vrijwilligers kunnen beheren. Vanuit een eerder georganiseerd netwerkbijeenkomst voor vrijwilligersorganisatie is een werkgroep gestart die in 2023 een aantal keer bij elkaar gekomen is. Er is tijdens deze werkgroep voornamelijk gesproken over: het grijze gebied van vrijwilligerswerk, de transformatie in de informele zorg, voorlichting over jobcoaches en waardering van vrijwilligers.

Evenementen

In maart vond NL Doet plaats. Deze dagen worden gepromoot ter bevordering van deelname als organisatie zijnde dan wel om jezelf in te zetten als vrijwilliger. Via #MeeDoen Samen aan de slag namen 4 bewoners van het AZC deel. Op 7 december 2023 vond het Vrijwilligersevenement plaats waar alle vrijwilligers van de gemeente Smalingerland zich voor konden opgeven. Dit was een groot succes. Er was ruimte voor 200 mensen om aan te sluiten bij 'The Royal Dinershow' in poppodium Iduna. De show werd verzorgd door Elzer uit Drachten en werd afgesloten door een stampotbuffet. Helaas moest een aantal mensen vanwege ruimtegebrek worden teleurgesteld.

Voorlichtingen

Samen met vluchtelingenwerk zijn verschillende voorlichtingen verzorgd voor groepen vluchtelingen over het doen van vrijwilligerswerk en de activiteiten rondom taal die we aanbieden. Daarnaast is er bij verschillende taalklassen van Firda voorlichting gegeven over het doen van vrijwilligerswerk en het werk van de vrijwilligerscentrale. Ook bij een groep die begeleiding krijgt van USG Restart is voorlichting gegeven over het doen van vrijwilligerswerk in relatie tot het weer actief worden op de arbeidsmarkt.

ANWB AutoMaatje Smalingerland.

In het eerste half jaar hebben 83 (unieke) inwoners gebruik gemaakt van ANWB AutoMaatje. Zij hebben gezamenlijk 1296 ritten afgenomen. In deze periode zijn 90 nieuwe deelnemers ingestroomd, er waren 12 vrijwillige chauffeurs actief. Twee vrijwillige matchmakers zorgen voor de koppeling tussen vraag en aanbod.

Adviesraad Sociaal Domein

De Adviesraad Sociaal Domein is door M.O.S. voor 12 uur per week van secretariële ondersteuning voorzien.

5. De burgers in wijken en dorpen

Burgers van Smallerland worden ondersteund om (hun) doelen te realiseren t.b.v. de samenleving.

Dienstverlening aan groepen bewoners per buurt, wijk of dorp

In de Wijken

Aan vele inwonersinitiatieven is een bijdrage geleverd. Onderstaand een greep uit de meer dan 30 bijgedragen.....

- **Bewonersavond overlast:** M.O.S. heeft 2 bewonersavonden georganiseerd en voorgezeten rondom (jongeren) overlast in de wijk. Bewoners hebben de ruimte kregen om hun verhaal kwijt te kunnen. Jongerenwerkers, wijkmanager, de schooldirecteur en de opbouwwerker van M.O.S hebben hun rol hierin kunnen uitleggen en kunnen pakken. Wijkbewoners hebben aangegeven dit overleg van meerwaarde te zien en willen dit 2x per jaar plaats laten vinden. Bewoners hebben vertrouwen en hernieuwde energie om actief te zijn in het bestrijden van de overlast. Dit heeft geresulteerd in groepsapps met een jongerenwerker en de wijkagent.
- **Hardrijden de Swetten:** Een bewoner is ondersteund in het aanpakken van de ervaren overlast door hardrijden. De bewoner is in contact gebracht met de wijkmanager en VVN om de situatie en mogelijkheden te bespreken. De wijkbewoners zijn samen met VVN een buurtonderzoek gestart.
- **Overlast de Brekken:** Via het spreekuur in de Utwyk is aan bewoners die een overlastsituatie ervaren ruimte geboden voor hun verhaal. De bewoners zijn in contact gebracht met de wijkagent en woningcorporatie. Er is een groepsapp aangemaakt met betrokken bewoners. Het draagvlak vanuit de bewoners is hierdoor vergroot. Het spreekuur wordt ervaren al een plek waar je gezien en gehoord wordt.
- **MFC de Swetten:** M.O.S. ondersteunt een actieve werkgroep die zich inzet voor de bewonersbelangen m.b.t. de komst van een nieuw te bouwen MFC in de wijk. Er wordt aangesloten bij de activiteiten vanuit het participatieproces. Tijdens de inspraakavonden bewaakte M.O.S. de ruimte voor bewoners die dat wilden inspraak kregen in het participatieproces. De oorspronkelijke boosheid en weerstand is hierdoor verkleind. Bewoners ervaren hierdoor dat je stem laten horen succesvol is en dat je als wijk samen sterker staat als je je laat horen.
- **Workshop digitaal gezonder worden** De initiatiefnemer voor deze workshop is voorzien van wijkinformatie. M.O.S. is samen met een bewoner aangesloten bij de workshop. Hierdoor konden professionals samen met bewoners hun ervaringen en inzichten delen m.b.t. dit onderwerp.
- **De Greiden:** In het voorjaar is de groenklus fysiek afgerond en heeft wijkwerk vinger aan de pols gehouden. Inwoners hebben invloed op het gezamenlijke grasveld en er zijn onderlinge verbanden ontstaan.
- **Actiegroep Reidingpark:** Omwonenden van het Reidingpark zetten zich in voor een schoon en veilig park. Ondersteuning vindt plaats bij de activiteiten die zij organiseren, om te zorgen voor meer verbinding. Het park positiever op de kaart zetten is het streven. Bewoners geven aan het fijn te vinden dat er iemand met hen wil meedenken.
- **Flatraad de Warren:** Ondersteuning heeft plaatsgevonden bij een opstartende flatraad in een 55+ seniorencomplex. Vragen zijn beantwoord en adviezen zijn gegeven.
- **Crisisnoodopvang (CNO):** Het betreft de coördinatie en begeleiding aan de vrijwilligers die zich inzetten voor het wekelijks ontmoetingsmoment voor de mensen in de crisisnoodopvang. Er is deelgenomen aan overleggen en afstemming tussen Gemeente en CNO heeft plaatsgevonden. Vanaf het voorjaar vindt het ontmoetingsmoment plaats in het nabijgelegen wijkcentrum de Skammel. Een vaste groep van 6 vrijwilligers die zich inzet en er is een structuur voor het ontmoetingsmoment, medewerkers vanuit de CNO werven deelnemers en begeleiden de mensen naar de Skammel, De

mensen van de crisishulpverlening geven aan het ontmoetingsmoment als plezierig te ervaren. Gemiddeld 20 tot 25 mensen maken er gebruik van. De aandacht, de mogelijkheid tot gesprek, de simpele taallessen, de spelletjes die er gedaan worden en de ruimte in de Skammel worden als heel erg fijn ervaren. "Quote van een bezoeker: mag ik nog even blijven, ik word hier zo rustig van" Vanaf september vindt het ontmoetingsmoment weer in het Fries paardencentrum plaats. In eerste instantie was er weinig aanloop. Het bleek dat het tijdstip niet goed uitkwam er waren veel verschillende verplichtingen voor de vluchtelingen. Het koffiemoment is om die reden inmiddels verplaatst.

- **Werkgroep verkeersveiligheid de Drait:** Op de vraag vanuit de 3 basisscholen in de wijk, heeft M.O.S. ondersteuning geboden aan een werkgroep bestaande uit school, ouders en buurtbewoners, om de verkeersonveilige situaties rondom de scholen en in de wijk aan te pakken i.s.m. gemeente, VVN en andere betrokken partijen. Er zijn twee gesprekken geweest. Een verkennend gesprek met de ouders/buurtbewoners om te komen tot een werkgroep. En een gesprek met ouders, school en buurtbewoners samen met de netwerkpartners gemeente en politie. De ouders en bewoners voelen zich gehoord en gezien in hun zorg over de problematiek m.b.t. de verkeersveiligheid rondom de scholen en in de wijk. De gemeente heeft geen concrete maatregelen kunnen bieden aan de ouders en scholen om de verkeersveiligheid op de korte termijn aan te pakken. Dit heeft de werkgroep doen besluiten om niet verder te gaan.
- **Voetbalveldje de Venen:** M.O.S. en gemeente hebben ondersteuning verleend aan ouders en kinderen om een voetbalveldje met doelen te realiseren op een bestaande plek in de wijk. De ouders en kinderen zijn in contact gebracht met de buurtbewoners om de invulling van de gekozen plek te bespreken. De ouders en kinderen voelen zich gehoord in de wens om een voetbalplek voor kinderen te realiseren. De motivatie is toegenomen door de gesprekken die we met de ouders en kinderen voeren. In een gesprek met buurtbewoners en ouders is weerstand uitgesproken over de gewenste plek. Eventuele aanpassingen van de plek en/of gebruik van een andere plek in de wijk in overleg met gemeente heeft niet het gewenste resultaat gehad, waardoor ouders en kinderen zijn afgehaakt.
- **Talentedag de Wiken:** M.O.S. heeft in samenwerking met Zuidoost Zorg een Talentedag georganiseerd. Buurtbewoners konden hun Talent laten zien. Bewoners zijn in contact gebracht met elkaar en met het wijkwerk. Zo'n 18 bewoners hebben deelgenomen aan de markt waar rond de 50 bezoekers zijn geweest. Buurtbewoners vonden het leuk om hun talenten te laten zien aan de wijk en voelden zich in het zonnetje gezet. Bewoners zouden graag zien dat dit in de toekomst nogmaals plaats kan vinden.
- **Schoolpleinfeest de Wiken:** M.O.S. heeft een groep buurtbewoners ondersteund in het organiseren van een schoolpleinfeest voor jong en oud. Buurtbewoners konden elkaar ontmoeten. Voor kinderen waren er verschillende activiteiten en volwassenen konden met elkaar koffiedrinken. Het feest is door 50 bewoners bezocht. De buurtbewoners vonden het fijn om elkaar weer te ontmoeten en dat er iets te doen is voor de kinderen. Dit was een eerste wijkactiviteit na corona.
- **Volleybal Noordoost :** M.O.S. heeft bewoners die samen voor de buurt volleybal-les willen aanbieden ondersteund dit weer op te starten. Buurtbewoners hebben geholpen met flyeren. Samen met bewoners en sportbedrijf is er gezorgd voor een feestelijk evenement. Hierbij zijn 9 buurtkinderen de hele middag bezig geweest. Het werd erg gewaardeerd dat er iets in de wijk werd georganiseerd zo vlakbij huis. Er zijn wekelijks lessen georganiseerd, bij de evaluatie zijn er plannen gemaakt voor ondersteuning in 2024.
- **Wandelgroep Noordoost:** M.O.S. ondersteunt een buurtbewoner die wil meer wandelen zodat ze beweging krijgt en mensen kan ontmoeten in haar eigen omgeving. In samenwerking met het sportbedrijf is er nu wekelijks een wandelgroep er is een koffiemoment aangekoppeld in de Kouwe. Er namen 8 mensen deel. De dienstverlening wordt in 2024 geëvalueerd.
- **Schwartzenberghlaan:** Het afgelopen half jaar is het dienstverleningsplan geëvalueerd met de bewoners. De aanpassingen in de straat zijn niet effectief genoeg gebleken. De gemeente geeft aan dat verdere aanpassingen niet mogelijk zijn. Een buurtbewoner blijft strijdbaar en kaart op persoonlijke

titel zijn zaken aan. De anderen geven aan dat zij voor nu geen rol meer zien. De dienstverlening wordt afgesloten.

- **Koffie uurtje ouders Noordoost:** Een ouder van de peuterspeelzaal heeft behoefte aan meer contact met andere ouders. Zij is ondersteund door M.O.S. bij het opstarten van een koffie-uurtje voor ouders met kinderen uit de buurt. Ze is gestart in september, inmiddels zijn 3 ouders aangesloten bij de groep.
- **Regenbooginloop:** M.O.S. ondersteunt de Regenbooginloop. Dit jaar ondersteuning op: vaker openstelling, een groepsuitje en pr. Ze hebben nieuwe groepsleden. Er wordt 2 keer per maand een veilige plek gecreëerd waar alles kan worden besproken en waar kunt zijn wie of wat je bent.
- **Ondersteuning woensdagmiddaggroep de Kouwe:** M.O.S. ondersteunt bij het aanvragen van budgetten via postcodeloterij en kansrijk burgerinitiatief zodat zij hun initiatief goed kunnen doorstarten. Ze hebben van het geld spullen kunnen aanschaffen zodat zij elke maand een leuke activiteit kunnen doen, ook is een uitje met de hele groep georganiseerd. Doordat deze inwoners ontmoeting organiseren met en voor elkaar voelen deelnemers zich meer verbonden met elkaar en hun omgeving. Ze zoeken elkaar ook op buiten de inloop. Eén inwoner gaf aan hierdoor niet meer weg te willen verhuizen, waar ze dat eerst van plan was.
- **Houtlaan:** Buurtbewoners hebben een enquête gehouden in de straat voor drempels. M.O.S. heeft hen ondersteund bij het in gesprek gaan met de gemeente over wat er kan met de uitkomsten van deze enquête. Gemeente heeft geld geregeld om op 3 van de 4 kruispunten een verhoging aan te brengen en zij hebben in overleg met de inwoners de keuze aan de buurt gelaten of dit voor hen de oplossing is. Inwoners voelen zich gehoord, serieus genomen en zijn tevreden dat er iets gebeurt. Contacten tussen gemeente en buurt zijn warm. De drempels liggen er inmiddels en de dienstverlening wordt afgesloten.
- **Speeltuin, buurtbudget:** M.O.S. heeft inwoners aan het Schuttersveld in contact gebracht met de gemeente om iets te doen aan hun achterstallige speeltuin. Verder zijn ze ondersteund in het doen van een aanvraag buurtbudget. De gemeente heeft heel snel een mooi speeltoestel geplaatst. Daarnaast zijn er handtekeningen verzameld voor een netschommel uit het buurtbudget. Buurtbewoners zijn heel tevreden met de snelle actie en hebben nu een fijne ontmoetingsplek in de buurt waardoor het contact onderling hechter wordt. De eerste BBQ-activiteiten zijn al geweest. De actieve bewoner is er nog niet aan toe gekomen om het buurtbudget aan te vragen, er wordt gewacht tot zij dit weer wil oppakken.
- **Halloweenhuis:** M.O.S. ondersteunt een groep inwoners die voor de buurt in het wijkcentrum een Halloweenhuis wil maken. Ze worden geholpen met een aanvraag bij het Kansrijk Burger Initiatief. Het spookhuis was met ruim 45 bezoekers was dit echt een succes.
- **Kunstproject de Lawij(k) in:** De Lawei wil meer kunst en cultuur naar de wijken brengen en heeft M.O.S. benaderd om een brug te slaan naar wijkbewoners. Er is een afvalprobleem in de wijk en vandaaruit is samen met de Lawei besloten om een Kunstkoe van afval te maken samen met de buurtbewoners. Deze heeft op Simmerdeis gestaan. Inwoners vonden het een leuk idee, vonden het fijn dat ze hun afval kwijt konden, burens hebben elkaar geholpen en elkaar beter leren kennen.
- **Gebiedsontwikkeling en MFC de Trisken:** De gemeente wil rondom deze gebiedsontwikkeling vanaf de start inspraak organiseren. Zij schakelen M.O.S. in om hierin te adviseren en ook inwoners te informeren. De wijkraad en inwoners worden betrokken bij het schrijven van de opdracht voor de persoon die dit proces gaat begeleiden.
- **Skateparkopening:** Het skatefestival 'Slingepark Jam' wordt gecombineerd met de opening van de van het Skatepark. M.O.S. heeft ondersteuning geboden bij het organiseren van dit festival in samenspraak met gemeente en Skateon. Ook is er dienstverlening gewijd aan de drie (oude garde) skaters in de overdracht van het skatefestival 'Slingepark Jam' aan de volgende generatie: drie jonge BMX-ers. De opening van het park was een groot succes!
- **Ondersteuning Wijkraad de Trisken:** De wijkraad wilde coaching bij het vergroten van hun contact met de achterban en zoektocht in samenwerking met andere partijen. In een paar bijeenkomsten hebben we in kaart gebracht wat ze doen en wat ze zouden kunnen doen.
- **Kerststukjes maken voor kinderen:** in december zijn twee wijkbewoners uit Noordoost ondersteund bij

het opzetten van een kinderactiviteit voor de wijk met behulp van een KBI. Er hebben 12 kinderen geknutseld. Er wordt gekeken naar een vervolg.

- **Bemiddeling bestuur Jeugdsoos Boornbergum:** het bestuur van Boornbergum heeft M.O.S. gevraagd om mee te denken in de strubbelingen die zij intern hebben. Dit heeft ertoe geleid dat M.O.S. heeft ondersteund bij het ontvlechten van het bestuur.

Een aantal activiteiten nader uitgelicht:

- **Bakkie in de Buurt** Op 4 plekken in de wijk een kopje koffiegedronken met buurtbewoners. Zo'n 25 buurtbewoners hebben een bakje koffiegedronken met elkaar en verteld over hun buurt en hoe ze het wonen en leven in de wijk ervaren. Bewoners vinden het fijn om kennis te maken met M.O.S. en met medebuurtbewoners. Ze delen hierdoor hun kijk op de straat, buurt en wijk.
- **Buurtonderzoek na 3 buurtbranden** Er zijn in korte tijd 3 branden geweest op de Hooizolder. M.O.S. is polshoogte gaan nemen bij de buurt. Signalen zijn doorgespeeld naar het gemeentehuis of andere wijkpartners. Inwoners voelden zich gehoord en gezien en gaven terug dat ze het heel goed vonden dat er aandacht was voor deze grote gebeurtenissen in de buurt.
- **Wijkaanpak Roken** M.O.S. levert input over hoe een wijkgerichte aanpak voor roken aan kan sluiten in de wijk Noordoost. Hierbij probeert M.O.S. zoveel mogelijk de leefwereld en systeemwereld op elkaar aan te laten sluiten. De activiteiten in de wijk worden zo georganiseerd dat het doel om stoppen met roken makkelijker wordt gemaakt. M.O.S. heeft met zo'n 12 inwoners het gesprek gevoerd over roken. Verder zijn er samenwerkingsverbanden opgestart in het Tref't, met de Bieb (voel je goed) en de wandelgroep. Inwoners vonden het leuk om hun mening te geven, zij zijn expert over hun buurt en hadden er plezier in om mee te denken met de professionals. M.O.S. merkt dat mensen automatisch meer gaan nadenken over hun eigen gedrag door het erover te hebben.
- **Voedselbank op locatie** De voedselbank is op zoek naar manieren om de drempel te verlagen voor inwoners die de voedselbank nodig hebben maar er geen aanspraak op doen. Ze zijn daarom uitgenodigd bij het Tref't overleg en komen op afspraak in het wijkcentrum om intakes te doen. Op deze wijze is al 1 inwoner geholpen. Deze persoon durfde niet omdat hij bang was dat hij geen recht had en vond het ook te spannend.
- **Buurtrefpunt AZC** Voor het wekelijkse buurtrefpunt in het AZC zijn 7 vrijwilligers begeleid en 1 nieuwe vrijwilliger is ingewerkt. Er is een stabiele vaste vrijwilligersgroep, er is goede afstemming met het azc. Gemiddeld komen er 12 bezoekers naar het Buurtrefpunt. De bewoners van het azc weten het trefpunt te vinden, ook buiten het trefpunt om worden af en toe vriendschappelijke contacten tussen vrijwilliger en asielzoeker gemaakt, vrijwilligers nodigen asielzoekers uit om gezamenlijk naar evenementen in Smallingerland te gaan zoals: Peijedei, Simmerdeis en voorstellingen in de Lawei. Bezoekers geven aan dat het trefpunt belangrijk voor ze is, ze voelen zich welkom en gehoord en gezien. Een wekelijks moment waar iedereen zijn of haar verhaal mag vertellen en er mag zijn.
- **Huiskamer voor de Buurt in De Arke** In het kerkgebouw De Arke in de wijk is er iedere week een huiskamer voor de buurt, waar iedereen welkom is. Hier is M.O.S. 4 keer bij aangesloten voor een bakje koffie en kennismaking met de bezoekers en de predikant. Er zijn contacten gelegd met diverse bewoners, er is informatie verstrekt over M.O.S. en er is ondersteuning verleend m.b.t. (hulp)vragen die voortkwamen uit gesprekken met bezoekers. De predikant sluit aan bij het Tref't overleg. De bezoekers vinden het fijn om te weten wat het wijkwerk doet en kan betekenen voor bewoners. De huiskamer van de Arke is inmiddels opgenomen in de lijst van ontmoetingsplekken in Smallingerland.
- **Wijkraad de Venen** M.O.S. biedt ondersteuning aan Wijkraad de Venen m.b.t. de uitkomst van gesprekken (informatief huisbezoeken) en de Garagesale op 8 september. De Wijkraad weet met welke punten uit de gesprekken van het informatieve huisbezoek de komende periode aan de slag kan worden gegaan. De Wijkraad voelt zich gesteund met de tips, adviezen en informatie die gedeeld wordt

en waar ze mee verder kunnen. De wijkraad sluit aan bij het Treft't overleg de Venen, waardoor er meer kennis en signalen worden gedeeld uit de wijk en ondersteuning geboden in ontwikkelingen van de wijk.

- **Voel je goed- kookworkshop** De bibliotheek wil graag het 'Voel je Goed' programma meer in Noordoost uitrollen. Voorbereidingen zijn getroffen, uitvoering is in september gepland.
- **Afval prikken:** Buurtbewoners wilden afval gaan prikken met de buurt en bij succes vaker organiseren. M.O.S. heeft een groep buurtbewoners gefaciliteerd in het organiseren en ondersteund het vervolg. Er zijn ca. 20 kinderen en ouders mee de buurt in gegaan om afval te verzamelen. Het was gezellig, men vond het leerzaam voor de kinderen en er werd opgemerkt dat er meer menging tussen verschillende 'typen' mensen ontstond. *'Het is goed dat andere mensen ons leren kennen en zien dat we niet zo aso zijn'*.
- **Kerstactiviteit de Kouwe:** we hebben de wijk uitgenodigd om samen in het wijkcentrum te komen koken en eten. Er waren 40 deelnemers waarvan 10 kinderen.
- **Kerstactiviteit de Skammel:** voor Corona was er altijd de Kerstfair. Dit jaar was de behoefte om die weer te organiseren maar de kartrekker wilde niet meer. M.O.S. heeft nu een van de leden van de wijkraad geholpen om weer een kerstfair in de Skammel te organiseren.
- **Wereldse Koffieochtend de Wiken:** deelnemers van het Digitaalhuis hebben voorgesteld om i.s.m. wijkcentrum de Wiken een koffieochtend te organiseren om de wijk en de verschillende culturen beter te leren kennen. Een gezellige ontmoeting van zo'n 40 buurtbewoners die met elkaar hebben genoten van koffie's en lekkernijen uit alle windstreken. Buurtbewoners zijn hier zo enthousiast van geworden dat ze gezamenlijk een activiteit met Kerst gaan organiseren.
- **Werelds Kerstbuffet de Wiken:** Op 2e Kerstdag is er een Werelds Kerstbuffet in Wijkcentrum de Wiken georganiseerd. Buurtbewoners hebben voor bewoners gekookt, waarbij ontmoeten centraal stond. Met ondersteuning van M.O.S., Digitaal huis en MindUp konden zo'n 90 bewoners van jong tot oud, aanschuiven bij een heerlijk buffet met gerechten uit alle windstreken. De buurtbewoners zijn hier enthousiast over, er zijn plannen om in 2024 meerdere ontmoetingsmomenten te organiseren.

In de dorpen

In de dorpen zijn initiatieven ontplooid en ondersteund, onderstaand een aantal voorbeelden

- **Dorpsbelang Rottevalle:** M.O.S. heeft via de jaarvergadering van Dorpsbelang Rottevalle kennismaking gemaakt met het dorp en de bewoners. Wederzijdse uitwisseling van vragen en weten wat er speelt in het dorp. Tijdens de jaarvergadering zijn er zo'n 50 dorpsbewoners waar we mee in gesprek zijn gegaan. Inwoners vinden het fijn om te weten wat wijkwerk doet en waarvoor ze bij ons terecht kunnen. Dit maakt de drempel lager om contact op te nemen of ondersteuning te vragen.
- **Ondersteuning Coördinatiecommissie Rottevalle:** De commissie heeft coaching gehad in de onderlinge samenwerking en communicatie en handvatten gekregen om de onderlinge samenwerking en communicatie te verbeteren. De leden hebben de coaching als zeer prettig en zinvol ervaren, omdat een onafhankelijke kijk vanuit M.O.S. hun tools heeft gegeven om samen verder te kunnen.
- **Mei Elkoar:** M.O.S. is 2 x aangeschoven bij Mei Elkoar, de wekelijkse koffieochtend voor ouderen in het dorps huis. Er zijn gesprekken gevoerd met een groep van 15 ouderen, waarbij veel vragen vanuit de groep kwamen en er behoefte is naar informatie over langer zelfstandig blijven wonen in eigen dorp. De groep vond het erg prettig om meer te weten over de werkwijze van M.O.S. De ouderen voelen zich gehoord en gezien in de vragen die ze hebben m.b.t. het zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen in eigen dorp, is uitgezet binnen Ouderenwerk M.O.S.
- **Mamacafé Rottevalle:** M.O.S. heeft kennis gemaakt met een groep jonge moeders die 1x per maand bij elkaar komt om hun ervaringen met elkaar te delen. Deze groep jonge moeders is op zoek naar mogelijkheden voor vernieuwende activiteiten en om de drempel te verlagen voor toekomstige moeders.

Er zijn tips en adviezen gegeven en verbinding gelegd met contactpersonen uit ons netwerk zoals de gemeente en Samen Opgroeien. De groep heeft dit informatieve gesprek als zeer nuttig ervaren en gaat met de tips en adviezen aan de slag.

- **Dorpshuis Houtgehage:** Sinds kort heeft het dorpshuis een nieuwe beheerder en hier is kennis mee gemaakt. M.O.S. heeft zicht gekregen op waar het dorpshuis mee bezig is en wat hun plannen zijn voor de toekomst naar het dorp toe. Het dorpshuis wil graag aanschuiven bij het Tref't overleg. De wederzijdse kennismaking is als positief ervaren en de beheerder ziet graag een verdere samenwerking.
- **"Eiland "Oudega aan het water:** Er is ondersteuning geboden aan bewoners tijdens een de bijeenkomst met dorpsbewoners en gemeente en 2 speeltuin ontwerpers over de gunning van een opdracht om de inrichting het speeleiland te verzorgen. Er is een keuze gemaakt voor een van de ondernemers die de inrichting voor het speeleiland gaat uitvoeren. Inwoners hebben een stem en voelen zich betrokken en gehoord in hun wens hoe het speeleiland eruit moet komen te zien.
- **Dorpsbelangen van Boornbergum/Kortehemmen:** heeft M.O.S bij de algemene ledenvergadering uitgenodigd. Zij hebben daarbij ideeën gepresenteerd en gevraagd om meedenkers uit het dorp. M.O.S. heeft zich aangemeld bij het meedenken met dorp voor meer saamhorigheid.
- **Ondersteuning bestuur Boornbergum:** na ontvlechting van het bestuur is de ondersteuningsvraag gesteld voor het vinden van vrijwilligers.

Overige initiatieven

EKC-werkgroep (Eigen Kracht Centrale)

De koppeling met de Sociale Koers is gemaakt en er is een voorstel voor een pilot geschreven om 12 medewerkers van Carins, Gemeente en M.O.S. samen een opleiding 'kring vergroten' te laten volgen. Doel is om het netwerk rondom mensen te versterken waarbij het netwerk meedenkt en zelf wordt ingezet om het vraagstuk van de betrokkene 'op te lossen'.

Doelgroepenanalyse: Westerwird/ Raai

De doelgroepenanalyse voor dit jaar is mbv de ABCD -methode uitgevoerd in de straten Westerwird/Raai. Hiervoor is M.O.S. wekelijks op locatie aanwezig geweest om inwoners te ontmoeten, te luisteren en te ontdekken hoe zaken verlopen. Via straatapp is er een koffiemoment met de straat geweest en zijn door gesprekken sociale verbanden en talenten van bewoners inzichtelijk gemaakt. Met ca. 25 bewoners is gesproken en zijn 4 Bakkies in de Buurt georganiseerd. Bewoners ervaren dit als prettig. WoonFriesland is bij een aantal gesprekken aangesloten om te spreken over een braakliggend stuk groen. De buurt is gevraagd om mee te denken over een nieuwe invulling ervan.

Doelgroepenanalyse Leeuwerikstraat

Dit jaar is de Leeuwerikstraat onderwerp van de doelgroepenanalyse. Het doel is onderzoeken wat het volledig volgen van de ABCD-methode oplevert in deze straat. Daarvoor intensiveren we onze aanwezigheid en verslaan we wat onze bevindingen zijn. Het is een uitdagende straat omdat deze gesloten is aan zowel straat- als achterzijde. We hebben wekelijks verschillende straatmomenten gehad in deze straat, We hebben drie keer een 'bakkie in de buurt' gehouden en een 'picknick in de buurt', en hebben 20 inwoners leren kennen. We hebben onszelf als wijkwerkers voorgesteld via de buurtapp en we hebben contact gemaakt met Aventura, die daar veel van het begeleid wonen organiseert. Inwoners hebben onze aandacht als prettig ervaren, weten ons beter te vinden nu. Ook zien we een aantal van hen vaker in het wijkcentrum. Drie van deze mensen zijn sleutelfiguren voor de buurt. Er komen mensen uit de straat naar het spreekuur in het wijkcentrum. Ook hebben inwoners uit de straat meegedaan met wijkactiviteiten,

Kinderspul 2023

In maart heeft de startbijeenkomst van kinderspul plaatsgevonden waar 15 vrijwilligers aanwezig waren. De groepen konden informatie met elkaar uitwisselen, vanuit M.O.S. zijn de groepen voorzien van praktische informatie. Dit jaar waren 13 kinderspulgroepen actief en een nieuwe groep is gestart.

Kinderspul educatief 2023

Samen met de kinderspulgroepen heeft M.O.S. gebrainstormd over een educatief programma voor kinderspul 2023. In samenwerking met de Lawei en het sportbedrijf is er een programma samengesteld op basis van het thema Urban Sports. Een greep uit het programma: De Lawei: workshop om vanuit de stijl van Keith Haring figuren te maken met krijtbussen en verfstiften. Vanuit het sportbedrijf: Slackline, Street hockey, Trial bikes/skateboards.

Treft 't

In het afgelopen jaar hebben 30 Treft't overleggen plaatsgevonden in 6 wijken en een dorp. Hierbij zijn 18 nieuwe partners aangeschoven. Het overleg is een plek waarin signalen, kansen en problemen uit de wijk besproken worden. Deels wordt gewerkt met een agenda (met een link naar de sociale koers), daarnaast is netwerken het doel.

Een aantal resultaten vanuit het Treft't overleg:

- de start van een spreekuur in wijkcentra de Utwyk en MFA de Bouwen na de zomer,
- netwerkpartners en inwoners werken samen bij ontmoetingsactiviteiten in de Wiken, de aanpak van wijkproblematiek m.b.t. verkeersveiligheid in de Drait, en bij de gebiedsontwikkeling rondom een nieuw te bouwen MFC in de Trisken.
- in Houtgehage wordt gekeken op welke wijze er aandacht kan worden gegeven aan laaggeletterdheid
- Vanuit Treft't de Venen wordt i.s.m. het Jongerenwerk van M.O.S. en de scholen aandacht besteed aan naschoolse activiteiten. De netwerkpartners zetten in op een inloopspreekuur voor bewoners in de wijk.

Tegearre:

M.O.S. vervult een ondersteunende en aanjaagrol bij het samenwerkingsverband dat gericht is op verbinding en ontmoeting van inwoners in de wijken. Het doel is om in samenwerking met partners een aantal keren per jaar het Pop up Café in het centrum van Drachten te organiseren. In het voorjaar leidde dat tot de eerste 50 bezoekers. De nieuwe website www.ontmoetensmallingerland.nl is in de lucht en wordt onderhouden. Er worden diverse stappen gezet in het vergroten van de promotie rondom het thema ontmoeten. Bewoners krijgen hierdoor meer inzicht in waar zij andere mensen kunnen ontmoeten binnen de gemeente Smallingerland.

Netwerkoverleg parkenaanpak:

Er is veel onrust en zorg van omwonenden rondom het Reidingspark m.b.t. rondhangende jongeren en middelengebruik. M.O.S. is betrokken en aanwezig geweest bij het parkenaanpak overleg (met o.a. Jongerenwerk, Sportbedrijf, Gemeente en de Kerk). Door in gesprek te blijven met betrokken bewoners en zelf polshoogte te nemen en door in het park aanwezig te zijn is het vertrouwen gewonnen bij bewoners. Bewoners zijn van klaag- naar actiestand gebracht. De bewoners streven naar inclusie en hebben het gevoel dat ze er niet alleen voor staan en dat hun probleem serieus wordt genomen ook door andere partijen.

Gastendagen en Trefpunten

Er zijn inmiddels 12 Trefpunten in de wijken en dorpen, dit zijn ontmoetingslocaties voor inwoners. Iedereen is welkom voor een bakje koffie of thee, er is ruimte om een spelletje te spelen of gewoon simpelweg te kletsen met elkaar, vragen worden opgepakt door betrokkenen. In Drachtstercompagnie is een Trefpunt geopend in het nieuwe MFC waar maandelijks een vaste ontmoetingsplek is en door inwoners als erg prettig wordt ervaren. In wijkcentrum de Wiken is een crea-trefpunt op vrijdagochtend van start gegaan en wijkcentrum de Drait heeft op maandagochtend een Trefpunt geopend.

Werkgroep Raadhuisplein

M.O.S. is aanwezig geweest bij de startbijeenkomst van de werkgroep Raadhuisplein. Er is aangesloten in het belang van de buurt om te streven naar een goede betrokkenheid bij dit proces.

Buurtbemiddeling

Buurtbemiddeling bevordert het welzijn en woongenot van bewoners. De coördinatie en penvoering zijn uitgevoerd. In 2023 waren er 8 getrainde vrijwilligers betrokken, 2 vrijwilligers zijn gestopt wegens andere werkzaamheden en 3 nieuwe vrijwilligers hebben zich aangemeld.

de feiten:

Er zijn 28 aanmeldingen bij Buurtbemiddeling binnengekomen, waarvan

- 8 zaken afgehandeld zijn door een gesprek met de coördinator gehad. Naar aanleiding hiervan zijn zij zelf het gesprek aangegaan of hebben ze andere stappen ondernomen.
- 9 aanmeldingen waarbij een intake heeft plaatsgevonden met één of beide van de partijen, en geen bemiddelingsgesprek. Redenen hiervoor zijn dat ze toch zelf samen in gesprek gegaan, of één van de beide partijen staat niet open voor bemiddelingsgesprek.
- 9 aanmeldingen hebben geleid tot een bemiddeling
- 2 zaken nog lopend zijn.

In oktober heeft er een succesvolle netwerkbijeenkomst plaatsgevonden waarbij diverse samenwerkingspartners aanwezig waren. Tijdens deze bijeenkomst is er informatie uitgewisseld over elkaars aanpak en hebben de samenwerkingspartners van elkaar kunnen leren. Het komende jaar is het streven om de deskundigheid van de buurtbemiddelaars te vergoten zodat zij effectiever kunnen optreden bij zwaardere overlastproblematiek.

Kansrijke burgerinitiatieven (KBI)

(Een eenmalige startsubsidie is voor inwoners beschikbaar voor nieuwe burgerinitiatieven in de gemeente).

In 2023 zijn 4 KBI budgetten vergeven aan bewonersinitiatieven. Dit betreft:

1. Kerststukjes maken voor kinderen (Noord-Oost)
2. Spookhuis (Noord-Oost)
3. Werelds Kerstdiner (Wiken)
4. Activiteiten John F. Kennedylaan (Bouwen)

6. Vluchtelingen, 'nieuwe' en 'oude' Nederlanders

Vluchtelingen, 'nieuwe' en 'oude' Nederlanders kansen bieden op integratie en participatie.

Een overzicht van een aantal initiatieven

- Met de taalcoaches zijn 15 koppelingen tot stand gebracht. Er zijn 25 taalcoaches actief om te helpen bij het aanleren van de Nederlandse taal. De coördinatie wordt verzorgd door een vrijwilliger.
- Voor de opvang van Oekraïners zijn tolken ingezet voor de briefing bij de woonlocaties. Daarnaast heeft een aantal vrijwilligers geholpen om de locaties woonklaar te maken.
- Het ondersteunen van participatie van statushouders heeft de aandacht, het gesprek met gemeente wordt gevoerd.

Voorlichting

Voor nieuwkomers die in de gemeente gaan wonen wordt voorlichting gegeven over vrijwilligerswerk en de mogelijkheden voor participatie. Er is een voorlichting gegeven over vrijwilligerswerk in de noodopvang (Fries Congres Centrum), ruim 20 bewoners waren aanwezig. Een aantal van hen is nu vrijwilliger.

#Meedoen, samen aan de slag

De voorziening is beschikbaar op het AZC om bewoners te koppelen aan vrijwilligerswerk, of andere manieren om de participeren worden verkend. Er zijn afgelopen periode 41 klussen gerealiseerd, het merendeel met een structureel karakter. Hiervoor waren 12 organisaties betrokken, in totaal namen ruim 40 bewoners deel.

Tolkenpool

In 2023 is 26 keer een aanvraag ingediend voor een vrijwillige tolk. Naast de reguliere tolkenpool is er ook een opgezet voor Oekraïne. In 2024 wordt er opnieuw extra aandacht besteed aan de tolkenpool. Er worden initiatieven ontplooid op het gebied van PR en er start een training voor direct betrokkenen.

Multicultureel evenement

In november werd de multiculturele markt in de Kouwe georganiseerd. Het was een vernieuwde versie van het jaarlijkse multiculturele evenement. Zo'n 24 vrouwen uit 11 verschillende landen hadden thuis eten voorbereid en presenteerden dit tijdens de multiculturele markt. De tafels waren mooi aangekleed en de vrouwen droegen de klederdracht die bij haar land en/of cultuur hoorden. Ook een modeshow was onderdeel van het programma. De landen die vertegenwoordigd waren waren; Afghanistan, Palestina, Irak, Irak, Syrië, Eritrea, Somalië, Congo, Oekraïne en India. Er zijn zo'n 100 bezoekers geweest

Bijzonderheden / Kijken naar de toekomst

Er worden gesprekken met de gemeente gevoerd om meer aandacht te besteden aan het participatiedeel voor nieuwkomers. De vraag die voorligt is op welke onderdelen ze mee kunnen doen, zodat snellere integratie in de samenleving mogelijk is. Ook het opdoen van benodigde kennis hiervoor is een aandachtspunt. Er wordt bezien of de huidige voorzieningen, zoals het praathuis en de vrouwenkamer kunnen worden uitgebreid.

Het praathuis waar al 14 jaar nieuwkomers elkaar ontmoeten en samen leren en ontdekken en steun aan elkaar hebben.

De vrouwenkamer die vanuit de nieuwe inburgeringswet is ontstaan. De eigen ontwikkeling van vrouwen evenals zelfontplooiing worden gestimuleerd.

Dialogo organiseren in november heeft de dialoog plaatsgevonden. Het onderwerp was: leven na corona. 19 inwoners waren aanwezig bij de dialoog.

Pedagogisch partnerschap

Pedagogische ondersteuning

De pedagoog verzorgt ondersteuning van zorgtrajecten binnen de peuteropvang. De inzet van de pedagoog vindt plaats bij reguliere groepen, waar pedagogisch medewerkers worden ondersteund in de signalering en acties rondom zorgkinderen. Er kan verwezen worden naar de peuterplusgroep KOKO, maar ook verwijzing en afstemming met Carins worden door de pedagoog ondersteund of zelf uitgevoerd. De pedagoog is afgelopen jaar bij zo'n 79 casussen betrokken geweest (zoals bij observaties op locaties, en voor gesprekken met ouders). Hier zijn de (anonieme) telefoontjes en mailadviezen niet meegerekend. Dit zijn de situaties waarbij advies gevraagd kan worden zonder dat kind/gezin gezien is. Er is van deze mogelijkheid gebruik gemaakt door de peuteropvang van Oink!, Prokino, Vandaag en Us Stekje.

Oudercoördinator VVE

De oudercoördinator VVE is aangesteld om gezinnen te bezoeken waarvan de JGZ een VVE-indicatie heeft afgegeven. Ook pedagogische medewerkers of de VVE-coördinator zelf leveren aan, omdat zij signalen uit het veld krijgen die niet via de JGZ binnenkomen. De oudercoördinator zorgt voor toeleiding naar een voorschoolse voorziening voor kinderen met een passend VVE aanbod, en heeft een rol ten aanzien van de signalering rondom ouder en kind.

In 2023 ontving de Oudercoördinator 140 VVE-indicaties (ter vergelijking in dezelfde periode, 139 en 145 aanvragen in respectievelijk 2022 en 2021). Van de 140 kinderen zijn er uiteindelijk 132 kinderen gestart bij een VVE aanbieder. Dat is 94,3% (ten opzichte van 2022 93,3%)

En verder:

- Is bij 5 gezinnen is de oudercoördinator VVE samen met een andere betrokken professional op huisbezoek geweest.
- Heeft intensieve afstemming plaatsgevonden met de Centrumcoaches (De Wiken), en met medewerkers van Vluchtelingenwerk en met eigen M.O.S.-collega's.
- Zijn er 2 nieuwe VE-aanbieders gestart; Eigen en Wijzer & Kinderwoud. Op dit moment wordt in gemeente Smalingerland door 6 verschillende organisaties VVE aangeboden.

Opvallend is dat dit jaar de gemiddelde leeftijd waarop de peuter een VVE indicatie kreeg, hoger was dan voorgaande jaren. Van de 119 peuters waarvan we zowel de datum van indicering en de geboortedatum hadden, was de leeftijdsverdeling als volgt:

Indicatie afgegeven	< 2 jaar	22
Indicaties afgegeven	2 – 2 ½ jaar	41
Indicatie afgegeven	2 ½ - 3 jaar	27
Indicatie afgegeven	> 3 jaar	29

Doordat indicaties later afgegeven werden, konden er minder 'aan de voorkant' ondersteund worden. Dat geldt ook in de keuze en toeleiding naar een passend aanbod voor een gezin.

Het Mezenest

Het Mezenest op het AZC in Drachten wordt nog steeds goed bezocht. Gemiddeld zijn er zo'n 5 kinderen aanwezig op de ochtenden dat de peutergroep geopend is. Aangezien er meer gezinnen geplaatst werden in Burgum liep het aantal peuters in Drachten terug.

De Peuterplusgroep KOKO

Peuterplus KOKO biedt intensieve ondersteuning aan kinderen van 2 tot 5 jaar met een gedrags- of ontwikkelingsvraagstuk. Het te bezoeken aantal dagdelen wordt in overleg vastgesteld. De groep bestaat uit maximaal 8 kinderen waarbij 2 pedagogisch medewerkers aanwezig zijn. Er wordt een veilige omgeving geboden, met veel structuur en duidelijkheid. De ontwikkeling van het kind wordt gestimuleerd en de ouders worden intensief betrokken. Het kind leert vaardigheden die belangrijk zijn voor de totale ontwikkeling, zoals communicatieve vaardigheden, sociale en emotionele vaardigheden, praktische en motorische vaardigheden. In totaal zijn 14 kinderen in 2023 gestart bij KOKO. Een aantal kinderen is daar nog steeds, anderen zijn al uitgestroomd naar BAO, KDC, SBO/SO. Instroom vindt direct of vanuit de peuteropvang, de Taaltrein en BEC plaats. Bij KOKO wordt intensief samengewerkt met ouders, veelal in combinatie met samenwerkingspartners zoals Kentalis (1), met Integrale Vroeg Hulp (6), het BEC (1), logopedie (4), Re-care (0), MEE (2) en met de orthopedagoog van Adenium (1).

Week van de opvoeding

In oktober werd een evenement georganiseerd rondom het thema opvoeden in Smalingerland. Dit jaar was het thema 'samen delen, samen weten'. In het pand van Iduna is een opvoedmarkt georganiseerd met daaraan gekoppeld een letterspeurtocht. Tijdens de tocht werd men langs kraampjes van de bibliotheek, Carins, sportbedrijf Drachten, een aantal kinderopvangpartijen en M.O.S. zelf (individueel werk, en opvoedingsondersteuning) geleid. Bij de kraampjes konden ze een activiteit doen en of informatie verzamelen. Aanvullend werden er in de grote zaal voorstellingen voor de kinderen verzorgd. In de ochtend was er een grote toeloop van jonge ouders met voornamelijk peuters.

Middelen verhogen bereik

Vanuit de middelen verhogen bereik worden de huisbezoeken weer afgelegd zoals voor de periode van de coronamaatregelen. Ook vinden er intervisiebijeenkomsten plaats voor pedagogisch medewerkers werkzaam bij de diverse aanbieders van peuteropvang. Er wordt verder ingezet op de promotie van het VVE peuterspelen en de verdere vormgeving van het keurmerk. De nieuwe aanbieders Kleurrijk (de opvolger van Prokino) en Eigenenwijzer worden toegevoegd aan de website 'het begint bij peuterspelen'.

Kansrijke start

Het eerste halfjaar van 2023, tot juni, draaide opnieuw het programma samen opgroeien in de wijk baby's. Dit programma voorziet in de behoefte van jonge ouders om andere ouders te ontmoeten en om informatie te vergaren over door hen ervaren opvoedvraagstukken. Aan de hand van een 12-tal activiteiten werden ouders meegenomen in hun rol richting hun baby, de behoefte van hun kind tot interactie en de manier waarop je hier al ouder kunt inspelen.

Vanwege de beperkte opkomst is in nauw overleg met betrokken partijen besloten om in 2024 te starten met een nieuw programma in een andere vorm. Dat is gericht op vrouwen die nog niet zwanger zijn, maar wel informatie willen verzamelen over dit onderwerp. Tevens wordt ingespeeld op de behoefte van ouders die zwanger zijn, die ondersteuning zoeken en een netwerk willen opbouwen én voor net bevallen ouders die behoefte hebben aan ontmoeting en informatie. De nieuwe pilot wordt opgestart vanuit M.O.S. in samenwerking met Wolkom.

In de werkgroep kansrijke start lijn 3 en 4 wordt ingezet op het bereik van ouders met jonge kinderen, gericht op de taalstimulering d.m.v. de inzet van programma's zoals Bereslim en Boekstart. Ook wordt er na evaluatie gekeken naar de opzet van het papa en mama café. De bedoeling is om op steeds op vaste tijden en dagen een

programma te bieden. Het lezen met elkaar en het plezier beleven rondom lezen en boeken staat centraal, aangevuld met activiteiten die de interactie tussen ouder en kind stimuleren. Daarnaast wil deze werkgroep dat ouders zich nog beter kunnen voorbereiden op de start op school. Te denken valt aan een informerend boekje, het project wijzer naar de basisschool zou hieraan kunnen bijdragen en hulp vanuit de bibliotheek en anderen zoals M.O.S. individueel werk bij het lezen van formulieren en praktische hulp bij de toeleiding naar school (inschrijven, rondleiding regelen). Op de planning stond om in het najaar met elkaar afspraken en acties af te stemmen rondom dit thema, aangevuld met het zoeken van verbinding tussen de gezinsaanpak en aanpak voor laaggeletterdheid. Deze afspraak is doorgeschoven naar het voorjaar 2024.

Preventiecoach

De preventiecoach is in 2023 niet ingezet. Dat heeft te maken met de herprogrammering van deze dienstverlening. In 2024 zal op basis van een nieuwe aanpak inzet plaatsvinden. Voorheen was de inhoud op de preventie van ontwikkelingsachterstanden bij individuele kinderen gericht, de aanpak richt zich vanaf nu op de vraag hoe ontwikkelingsachterstanden voorkomen kunnen worden, én of de vroegsignalering goed kan worden uitgevoerd en wat daarin mogelijke beperkende factoren zijn. Ook kijkt de preventiecoach naar de kwaliteit van het aanbod en worden verbetervoorstellen gedaan om de kwaliteit van het aanbod te verstevigen. Als derde kijkt de preventiecoach naar het systeem rondom het kind en analyseert op welke wijze de ouderbetrokkenheid kan worden vergroot en hoe ouders ondersteund kunnen worden in hun opvoedvraagstukken. De preventiecoach rapporteert aan de projectleider VVE en de beleidsmedewerker van de gemeente. Op die wijze kan de preventiecoach fungeren als ogen en oren in het werkveld en kunnen vraagstukken worden vertaald naar slimme oplossingen. Uiteraard met als doel om aan te sluiten bij behoeften van kinderen.

VVE Coördinator

De VVE Coördinator vervult een verbindende- en schakelfunctie tussen VE-toeleider, VVE beleidsmedewerker en de kind-voorzieningen zoals voorscholen en basisscholen. De VVE coördinator ziet erop toe dat (werk)processen goed worden geregeld, signaleert knelpunten en zorgt ervoor dat deze knelpunten op de juiste plek terecht komen om te worden opgelost. Vanaf 1 september 2023 wordt er invulling gegeven aan deze nieuwe rol. Er is onderzoek gedaan naar een VE-aanbod in de kinderopvang op de 0-4 groep. In samenspraak met de VE-toeleider en de VVE beleidsmedewerker is er een plan gemaakt hoe de overleggen met aanbieders VVE en medewerkers JGZ in 2024 anders vorm te geven. Er wordt gewerkt aan een plan hoe de doorgaande lijn tussen voor-en vroegschool te verstevigen en verder te ontwikkelen. Daarbij wordt het huidige overdrachtsformulier onder de loep genomen. Daarnaast wordt er met het oog op het vergroten van de ouderbetrokkenheid in Smallingerland onderzoek gedaan naar de mogelijkheid VVE Thuis op een andere manier te implementeren dan de huidige manier, via 'Samen opgroeien in de wijk'. De VVE coördinator verzorgt als voorzitter op beleidsuitvoerend niveau de overleggen met aanbieders VVE, op dit moment alleen nog met de voorscholen en vanaf februari 2024 ook met de basisscholen/haar vertegenwoordigers. De VVE coördinator neemt namens M.O.S. deel aan de 'Ontwerpgroep druk op de Jeugdzorg', zij heeft daar een meedenkende rol. Ook is er gestart met het uitwerken van een Routekaart (werktitel) nieuwe aanbieders VVE. Deze routekaart bevat alle nodige, te nemen stappen in de juiste volgorde voordat het aan de beleidsmedewerker wordt voorgelegd.

Opvoedingsondersteuning en Ontwikkelingsstimulering (O&O)

Stapprogramma's

In de eerste helft van 2023 hebben opvoedondersteuners 40 kinderen begeleid met behulp van de verschillende Stapprogramma's: Instapje (1-2 jaar), Opstapje (2-4 jaar) en Opstap (4-7 jaar). Met enige regelmaat staan er gezinnen op de wachtlijst omdat de capaciteit binnen het programma in verband met een bezuiniging is teruggebracht van 75 naar 50 gezinnen op jaarbasis. In juli 2023 ging dit om 5 kinderen, zij worden na de vakantie ondersteund.

Aanmeldingen worden vooral verzorgd door het consultatiebureau, ouders, de VVE oudercoördinator en de centrumcoaches. De ontwikkeling van de taal en vragen over de opvoeding van het kind zijn ook in 2023 veelal de reden van aanmelden. Ouders ervaren het als ondersteunend wanneer zij wekelijks contact hebben met de opvoedondersteuner die hen voorziet van materialen en werkbladen gericht op de ontwikkeling van het kind. Daarbij is ruimte is voor de opvoedingsvragen die zich voordoen.

Overige informatie:

- 15 gezinnen ronden het programma met succes af
- in meer dan 50% van de gezinnen is de thuistaal niet de Nederlandse taal.

Samen opgroeien in de wijk

De Venen De 36 bijeenkomsten worden druk bezocht. Gemiddeld zijn er 7 ouders en 4 kinderen aanwezig. In totaal ontvingen we gedurende 2023 246 ouders en 130 kinderen.

De Wiken kwamen 415 ouders en 210 kinderen naar de 36 bijeenkomsten. Gemiddeld per ochtend kwamen er 6 kinderen spelen en waren er 12 ouders aanwezig.

De Bouwen Daar bezochten 201 ouders de ochtend en er kwamen 102 kinderen mee. Gemiddeld 6 ouders en 3 kinderen per bijeenkomst. Er hebben in deze wijk 31 bijeenkomsten plaatsgevonden.

De Swetten Het aantal ouders blijft daar stabiel staan op 2 á 3 per keer, aangevuld met 2 of 3 kinderen per ochtend. Er waren over het hele jaar 59 ouders aanwezig en 47 kinderen. Aandachtspunt is de bekendheid van deze ochtend op deze locatie, daar wordt extra op ingezet: door huisbezoeken (via de VVE-toeleider) en flyers, via berichten op sociale media en berichten via de socials op school en via de peutergroepen. Door wisseling van de personeel zijn hier minder bijeenkomsten (24) geweest en daardoor ook minder bekendheid aangemaakt. Dat geldt ook voor de Trisken waar de opkomst laag is. Daar bezochten 32 ouders de ochtend samen met hun (15) kinderen. Hier zijn 24 bijeenkomsten georganiseerd.

Locaties en diensten

M.O.S. beheert de volgende accommodaties:

- Brede school de Wiken
- Wijkcentrum De Kouwe
- Brede school de Drait
- Wijkcentrum De Skammel
- Wijkcentrum De Utwyk
- Wijkcentrum De Buren
- Place2B

Vanuit deze locaties worden activiteiten van de M.O.S. en die van andere partners, vrijwilligers-organisaties en buurtbewoners aangeboden. De openstelling wordt gerealiseerd met beheerders en vrijwilligers. Daarnaast realiseren de locaties werkervaringsplaatsen via Caparis en Talant en stageplaatsen via Firda en NHL Stenden. De M.O.S. streeft naar het maximaal beschikbaar stellen van ruimte van wijkcentra voor gebruik door wijkbewoners. Het faciliteren van participatie en ontmoeting staan hierbij centraal.

Het wijkcentrum (algemeen)

De ogen en oren van de wijk waar iedereen welkom is en kan en mag meedoen. Waar initiatieven vanuit de wijk vorm krijgen en sociale contacten ontstaan. Ruimten zijn beschikbaar, voor vragen kan men terecht.

Wijkcentrum De Buren

Steeds meer inwoners en collega's van organisaties weten De Buren te vinden. Bij De Buren voelen bezoekers zich thuis en gezien, en ervaren een warm welkom. Voor bezoekers en buurtbewoners worden wekelijks activiteiten georganiseerd, veelal door vrijwilligers of henzelf. Voorbeelden zijn gymnastiek, oefenen van het koor, kaarten maken, klaverjassen en sjoelen. De bewoners van de Bining komen 1 keer per maand koffiedrinken en organiseren diverse activiteiten waarbij M.O.S. ondersteunt, zoals het voorbereiden van een high tea of een warme maaltijd. Deze warme maaltijd wordt in samenwerking met de vrouwenkamer (inloop voor vrouwen van buitenlandse komaf) bereid en gezamenlijk genuttigd.

De sociale inlopen zoals Samen@Smallerland en Sam Sam (zie ook inloopvoorzieningen, paragraaf 3) worden goed bezocht en is een aanwinst voor inwoners die net dat extra steuntje in de rug nodig hebben. Ze doen ertoe bij de Buren en doen mee in de samenleving. Onze vaste huurders en samenwerkingspartners maken gebruik van de mogelijkheden van onze locatie en vinden het een fijne plek om te werken. De Buren is een plek midden in de samenleving.

Brede school de Wiken

Afgelopen jaar is er veel reuring geweest in Brede school de Wiken. Er zijn ontbijtpakketten uitgegeven aan gezinnen die niet of nauwelijks konden rondkomen door de grote prijsstijgingen. De vernielingen in en om het gebouw zijn teruggebracht tot minimaal en meer inwoners weten het wijkcentrum te vinden. De koffietafel en de sociale inlopen worden goed bezocht. Ook de wereldse koffietafel werd goed bezocht. Voor sinterklaas was er een pakjestafel vol met mooie cadeautjes. Dit was voor wijkbewoners met een smalle beurs zodat ze hier wat leuks konden ophalen. Tijdens de kerstdagen is er een werelds kerstbuffet georganiseerd voor de wijk. Een ongekend succes, en was helemaal volgeboekt.

Wijkcentrum de Kouwe

Voor de buurtbewoners is wijkcentrum De Kouwe belangrijk. Het wijkcentrum verbindt de wijkbewoners met elkaar en vergroot de saamhorigheid. De wat oudere wijkbewoners maken meer gebruik van het wijkcentrum om de eenzaamheid tegen te gaan. Voor sommigen is dit het enige moment van dag waarbij ze een praatje kunnen maken onder het genot van een kopje koffie of thee. We krijgen vaak te horen dat ze een gezellige ochtend/middag hebben gehad en blij zijn dat ze toch even zijn binnengelopen. De zichtbaarheid van het wijkcentrum heeft de aandacht, in 2024 wordt dat opgepakt.

Brede school de Drait

Brede school De Drait is een drukbezochte locatie waar veel activiteiten plaatsvinden (zoals diverse bridge bijeenkomsten, klaverjassen, volksdansen, sociale inlopen Samen@dedrait en buurtkoffiedrinken). De inloop biedt wekelijks houvast voor diverse groepen inwoners. Externe partijen en samenwerkingspartners weten de locatie ook te vinden en maken geregeld gebruik van de faciliteiten die het wijkcentrum biedt. Inwoners weten het centrum makkelijk te vinden en komen met de uiteenlopende vragen binnenlopen.

Wijkcentrum de Skammel

De Skammel heeft diverse inloopmomenten/trefpunten per week voor bewoners van de Trisken en omgeving. De koffie en thee staat klaar en iedereen kan aanschuiven of meedoen aan diverse activiteiten zoals spelletjesavond, hobbysalon, schilderscafé en naaicafé. Diverse workshops worden georganiseerd en is er een kerstbrunch bereid voor de inwoners. De wijkraad maakt geregeld gebruik van de Skammel en organiseert diverse activiteiten zoals het sinterklaasfeest en de kerstfair. Het Sportbedrijf heeft wekelijks spreekuur in de Skammel waar inwoners hun vragen kunnen stellen. De Treft t overleggen vinden 4 keer per jaar plaats waarbij diverse partijen bespreken wat er in de wijk speelt.

Tijdens burendag is er een garagesale en pleinfoest georganiseerd met springkussen, popcorn en rad van fortuin. Dit heeft veel positieve reacties en bekendheid opgeleverd. Ook is de Leeuwarder courant bij de Skammel geweest om een artikel te schrijven over bestaanszekerheid en is in gesprek gegaan met bezoekers. De voedselbank is op bezoek geweest bij de Skammel en een groep bewoners, vrijwilligers en beheerder zijn bij de voedselbank op excursie geweest.

De eerste lijntjes voor samenwerking zijn gelegd. Ook is er in het wijkcentrum een weggeefkast geplaatst waar mensen producten kunnen neerzetten en meenemen.

Wijkcentrum de Utwyk

Wijkcentrum de Utwyk is een belangrijke ontmoetingsplek in de wijk. Een plek waar iedereen zich welkom voelt, mee kan/mag doen met activiteiten. Een koffietafel waar verhalen worden verteld met een lach en soms een traan. De buurtverenigingen maken veelvuldig gebruik van het wijkcentrum en organiseren veel activiteiten zoals klaverjassen, biljarten, BBQ en fietstochten. Diverse externe partijen maken gebruik van de faciliteiten van het wijkcentrum. In samenwerking met de voedselbank is er een kerstdiner georganiseerd voor de wijk en was een groot succes. Een mooie verbinding tussen jong en oud is gelegd, waarbij ideeën voor toekomstige activiteiten werden gesmeed. Kinderspul in wijkcentrum de Utwyk is een week vol activiteiten waarvoor elk jaar 40 vrijwilligers zich inzetten om een onvergetelijke beleving neer te zetten.

Bezoekersaantallen 2023:

Locatie	dagdelen per week	openstelling per week (in uren)	aantal weken geopend	aantal bezoekers per week
BS de Drait	14	70	52	500
De Buren**	10	42,5	46	435
De Kouwe	10	42,5	26	300
De Skammel	9	28	46	144
De Utwyk	13	70	48	200
BS de Wiken	11	52	49	262
Place2B	zie jongerenwerk			
Totalen	67	305	267	1841

** Medio februari geopend

Opwaarderen wijkcentra

In 2023 is gestart met het opwaarderen van de wijkcentra. Dit betreft zowel de binnen als aan de buitenzijde. Zo is De Kouwe aan de binnenzijde geschilderd en is een nieuwe geluidsinstallatie aangeschaft. Bij De Skammel is het buitenschilderwerk uitgevoerd. In 2024 krijgt dit een vervolg, en worden alle wijkcentra – in elk geval aan de buitenzijde – opgewaardeerd.